2374

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ५३४ : वे १८ (२७५)

ग्रंथ नाम आगम निगम.

विषय म. वेदांत.

" Joint project of Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(1)

॥ अथ आगमनिगम ग्रंथ प्रा० ॥

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(2)

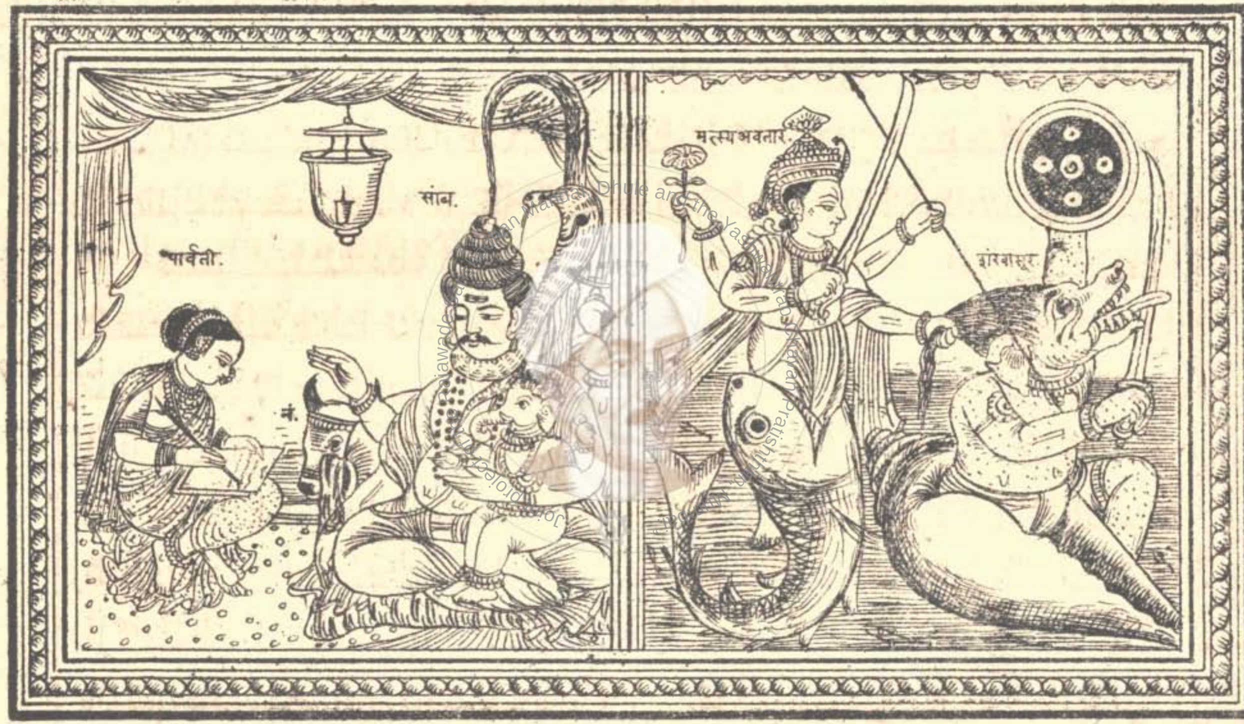

(2A)

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीगुरुभ्योनमः ॥ ॥ ॐनमोजीगजवदना ॥ भावेंनमितों
तुझियाचरणा ॥ ग्रंथारंभींविघ्ननिवारणा ॥ प्रसादमजवरीकरावा ॥ १ ॥ आदरेंन
मितोंशंकर ॥ जोभावुकांचेंमाहेर ॥ जयाचेपोटींकृपाअपार ॥ वेदांपारनकळेज्या
चा ॥ २ ॥ जयापासूनिलक्ष्मीवर ॥ सेवीइंद्रायणीपुरंदर ॥ जगतांचाहिमातापि
तर ॥ आद्यशंकरसर्वांसीं ॥ ३ ॥ जयाचामहिमाअपार ॥ मनोवाणीलाअगोचर ॥
ह्मणोनिसहस्रवदनविरवार ॥ दीनहोतत्यापुढें ॥ ४ ॥ कैलासराणानिरंजन ॥
मायाचक्रचालकपंचवदन ॥ अपर्णारमणभाललोचन ॥ जगद्वंद्यनिर्विकार ॥
॥ ५ ॥ भस्मोद्धूलनकामदहन ॥ व्योमांबरकमलवदन ॥ जगन्मयत्रिपुरदलन ॥
परंज्योतिस्वरूपजो ॥ ६ ॥ जोआद्यतहानव्योमकेश ॥ रुंडमालाभरणउमेश
॥ जोतोडीभक्तभवपाश ॥ कामरूपसर्वदा ॥ ७ ॥ ब्रह्मादिरूपेंधरूनिनिर्लेपक
॥ सृष्टिस्थितिलयकारक ॥ अतींद्रियसर्वव्यापक ॥ दयाघनउदारजो ॥ ८ ॥ चंद्रशे
खरशूलपाणी ॥ जयाच्यागुणवर्णनींवेदवाणी ॥ मूकत्वपावलीशिराणी ॥ भक्तव

(3)

त्सलदयाळजो॥९॥ जोनंदिवाह्नसर्पभूषण॥ नीलकंठत्रिलोचन॥ हेरंबतातम
नमोह्न॥दयाघनजगदीश॥१०॥ ऐसाशंकरकर्पूरगौर॥गळांमिरवीनीलगर
॥जयाचाअसेवरदकर॥ बैसलावनामाझारीजो॥११॥ जेंवनअसेरजोगुणहीं
न॥ म्हणूनितयाम्हणतीनिरंजन॥ तयांतबैसलात्रिनयन॥ स्वस्थासनींएक
दा॥१२॥ तेथेंह्योतीहिमाद्रितनया॥ तिनेंवंदिलेंशंभुपायां॥ आगमनिगमाची
आर्नपुरवाया॥ समर्थतुह्मीस्वामिया॥१३॥ यस्तवतेंशास्त्रमजलागीं॥सां
गावें आपणआतांवेगीं॥ दुबळ्याजनाकरितांजगीं॥ प्रसिद्धितयाचीअसा
वी॥१४॥ जरिमीअज्ञानीस्त्रीजन॥ तथापितुमचेंकृपाभाजन॥ असेनतरीद
येकरून॥ अवगतहोयीऐसेंसांगा॥१५॥ ऐसाप्रश्नपार्वतीचा॥ शंकरेंऐकतांसा
चा॥ त्याह्माळोनिआगमनिगमाचा॥ अर्थमनींआणिला॥१६॥ शंभुम्हणेपार्व
तीलागुनी॥ तूंहोशीअप्रतिमशहाणी॥ तुजसांगेनविस्तारोनी॥ आगमनिगम
वेदशास्त्र॥१७॥ ज्याच्याबाहेरनसेकांहीं॥ वेदशास्त्रपुराणेंतींही॥ भारतादि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(3A)

ग्रंथसर्वही ॥ संक्षिप्ततयांचें नत्वयांत ॥ १८ ॥ विस्ताराचें आडंबर । गाळोनि काढिलें
सारातिसार ॥ मत्स्याद्यअवतार तुवां सादर ॥ एकाग्रचित्तें परिसिजे ॥ १९ ॥ पंचरा
त्रादि आगम जाण ॥ वेद कदंब चि निगम पूर्ण ॥ उभय मुखें शासन कारण ॥ म्हणो
नि आगम निगम शास्त्र हें ॥ २० ॥ आगमनिगमा बाहेर पाहीं ॥ धुंडाळितां न दिसे कां
हीं ॥ म्हणोनि संक्षेपार्थ सर्वही ॥ मनीं राखें सर्वदा ॥ २१ ॥ मग पार्वती विज्ञप्ति करी ॥
मी हें शास्त्र लिहीन स्वकरीं ॥ सर्वांच्या पडेल उपकारीं ॥ तेणें सर्व उद्धरती ॥ २२ ॥ ऐ
सा गिरिजेचा मनोरथ ॥ श्रुत होतां ची जगन्नाथ ॥ मनीं संतोषे तियेचा पथ्य ॥ जगदु
पकारक जाणोनी ॥ २३ ॥ आतां लेखन सामग्री देखा ॥ देवें गजचर्म तियेच्या लेखा
॥ देतां हर्ष पोटीं न माय लेखा ॥ नवल तया वाटलें ॥ २४ ॥ ऐसी पत्रसिद्धि करोनी ॥
त्रिशूल करोनि लेखनी ॥ दिली मृडानी लागोनी ॥ तये वेळीं शंकरें ॥ २५ ॥ मग भ
वानीनें अंजन ॥ स्वनेत्रींचें काढिलें जाण ॥ त्रिशूलानें तयाचें ग्रहण ॥ करून लेख
ना सिद्ध जाहली ॥ २६ ॥ मग शंभु पार्वतीप्रती ॥ ब्रह्मादि जया लाळ घोंटिती ॥ तें

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai joint project of the

(4)

आगमनिगमशास्त्रसांगती ॥ अत्यानंदें करूनी ॥ २७ ॥ आतां ऐके वोह्मिनगबाले ॥ पूर्वीं सदसदाकार नव्हिलें ॥ तमः सर्वत्र पसरलें ॥ लक्ष लावोनी परिसिजे ॥ २८ ॥ तयीं पृथिवी आप तेज जाण ॥ वायु आकाश अत्यंत गहन ॥ ऐशीं पंचमहाभूतें नसून ॥ अभाव निर्गुणीं सर्वांचा ॥ २९ ॥ मग निर्गुणोपादान ॥ आत्मा परमात्मा सेधे जण ॥ होवोनि चैतन्यस्वरूपी जाण ॥ मृत्यु हो न होतें पैं ॥ ३० ॥ अशा तमातूनि सोज्वळ ॥ जो परमात्मा घननीळ ॥ तो विष्णु प्रकटला निर्मळ ॥ बालमुकुंद पहिल्याने ॥ ३१ ॥ जो बालमुकुंद क्षीरसागरीं ॥ अनंतशेषावरी शयन करी ॥ त्या विष्णूची नाभिकमलोदरी ॥ आद्यस्थान सर्वांचें ॥ ३२ ॥ तयाच्या नाभिकमलांतून ॥ प्रतिसर्गीं ब्रह्मा होत असे जाण ॥ एका कल्याचा आश्रय धरून ॥ कथा यांत वर्णिलीसे ॥ ३३ ॥ त्या विष्णूपासून ब्रम्हा रजोगुण ॥ सोहंशब्दच्चार वेळ जाण ॥ उच्चारूनी चतुर्वदन ॥ अकस्मात प्रकटला ॥ ३४ ॥ मग चार मुखांनी चार वेद ॥ बोलला ब्रह्मा तों बालमुकुंद ॥ श्रवण करोनी-अत्यानंद ॥ तयालागीं वाटला ॥ ३५ ॥ तया वेदध्वनीपासूनि गायत्री जाण ॥ एकविंश

(5A)

तिस्वर्गासहनिर्माण ॥ आगमनिगमाभिमानी आपण॥ अंतिमस्वर्गीप्रकटली ॥
॥३६॥ मगती ब्रह्मदेवालागीं ॥ हाम्याहाम्याह्मणोनिवेगीं ॥ हाकासादरमारूं लागली॥
शब्दकेलाचारवेळा॥ ३७॥ हाम्याना अर्थब्रह्म्या जाणिजे ॥ तुलानिर्गुणपुत्रत्वसाजे॥
ह्मणती मलाखालींनेइजे॥ ब्रह्मदेवासत्वरी ॥ ३८॥ श्रवणकीजे माझेगुण॥ मी आग
मनिगमगायत्रीजाण॥ सर्व भूवरीखेळखाण॥ हेंगुजमनीं जाणतूं ॥ ३९॥ सकलजन
माझेभक्त॥ त्वत्पिता मुकुंद अव्यक्त॥ तोहि मत्सेवनीं अनुरक्त॥ होवोनिस्तवनकरी
तसे॥ ४०॥ ब्रह्ममुखींचेंवेदपठण॥ तियेसीं होतांचि श्रवण॥ आनंदपोटींनमायजाण
॥ स्वस्तवनीं वेदजाणोनी॥ ४१॥ ऐसें सांगूनिचतुर्मुखा॥ अवचितआली भूवरीदेखा॥
जियेचामहिमामानवीलेखा॥ अगम्य असे सर्वदा॥ ४२॥ आगमापासूनिप्रसिद्धिजी
ची॥ सर्वार्थसिद्धिअंगीं साची॥ सर्वोतियेच्याशक्तीची॥ मितिनसे गिरिजेपें॥ ४३॥ नि
जपासोनिदेवसारे॥ तेहतीसकोटींचे पसारे॥ अगस्त्यादिकऋषितारे॥ निर्माणझाले
भवानी॥ ४४॥ अगस्त्यमूत्रें समुद्रजाहला॥ तोदेवदैत्यांनींघुसळिला॥ तयांतूनीचतुर्द-

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project of the

(5)

आ०कि देशरत्नमाला॥देवादिकांकाढिली॥४५॥अद्यापितयांचीरत्नाकर॥ख्यातीत्रिभुवनीं अ अ०
॥२॥ सेथोर॥ जयाच्यातिमिंगिलादि अपार॥उदरींमत्स्यसुखेंराहाती॥४६॥मगजेगाय ॥१॥
त्रीपूर्वी वर्णिली॥वेदध्वनीपासोनिजन्मली॥तेचिपृथिवीरूपजाह्ली॥अपर्णेतुवां
जाणिजे॥४७॥जेब्रह्ममुखांतूनिवेदनिघाले॥ ऋग्वेदयजुर्वेददोनपहिले॥सामाथर्व
णतयांच्यापुढले॥ऐसेचारअनुक्रमें॥४८॥ऋग्वेदादिप्रथमतिघांचीं॥मुख्याक्षरेंद
शदशकोटीसाचीं॥ तेवींच तीनकोटीतुर्याचीं॥अक्षरक्रमयणेंपरी॥४९॥ऐशात्या
अक्षरांपासून॥ इंद्रादितेहतीसकोटीजाण॥ देवजाह्लेनिर्माण॥ कथाजुनाटऐशी
हे॥५०॥पांचवावेदगायत्री असे॥बावीसअक्षरांनीविलसे॥ तयाची आगमनिगम
लालसे॥ कथापुढेंवर्णिलीसे॥५१॥पूर्वींदिग्रूपअवतारकथा॥वर्णिलीसेयांतमाथा
॥जेंमीबोलिलोंतेचिगाथा॥ अवतारांचीपरिसिजे॥५२॥मागें अंबर्षीच्यासाठीं॥
दशावतारघेजगजेठी॥ कथाअपूर्वधाकुटी॥मनोहरअन्हाकुवां॥५३॥एकदाकायप्र ॥२॥
वर्तलें॥ ब्रह्म्याचेवेदशंखास्करेंनेले॥अनुष्ठानादिकर्मराहिले॥ असुरसागरींरिघा

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(5A)

ला॥५४॥ ब्राह्मणादिवर्णत्रय।क्रियाकर्माचाजाहलालय॥ ह्मणोनिकरितीहायहाय
॥अंतरींभयपावले॥५५॥ गायत्रीसहब्रह्मादिदेवमिळोनी ॥ विकलब्राह्मणादिपाहोनी॥
सर्वांनींएकत्रमंत्रकरोनी॥विष्णुजवळीपातले॥५६॥ मगअनेकस्तोत्रेंकरूनी ॥विष्णु
प्रार्थिलादीनवाणी ॥ स्वकीयसंकटजाणवोनी॥ कृपाघनआळविला॥५७॥ स्तोत्रवा
णीपडतांकानीं॥ दयाउपजलीपोटांतुनी॥ सप्रेमकृपादृष्टिकरोनी ॥ब्रह्मादिकांविलोकि
लें॥५८॥ भगवत्कृपाभानुकरनिकर॥स्पर्शितांसहिपदधकार॥ कांनघडेरवपुष्पाका
र॥उच्चारालागींविषयहो॥५९॥ भगवत्कृपारसपाझरीं॥जेस्नानकरितीनिरंतरीं॥विपद्दा
वतदंतरीं॥ बाधाकेविंकरूशके॥६०॥ तेसेंझालेंतयेवेळा॥ ब्रह्म्याशिह्मणेंवृत्तांतकळ
ला॥अवतारघेवोनिअसुराला॥निर्दाळीनानिश्चयेसीं॥६१॥तुह्मीजावेंआपुल्याठाया॥
स्वस्थचित्तेंककोनियां॥बकुतशिणताकांवायां॥ वेदतुह्मांमिळतील॥६२॥ऐशींऐकोनिभ
गवद्वाणी॥ब्रह्मादिगेलेस्वस्थानीं॥मत्स्यस्वरूपीहोवोनी॥जगदीशअवतरले॥६३॥म
गसागरींयुद्धदारुण॥दैत्यांशींकेलेंअंठरादिन॥दैत्याचेंकरूनमर्दन॥चतुराननावेददिले॥

(6)

॥६४॥ इतकीकथाश्रवणकेली॥ तोंगिरजेलागींशंकाआली॥ दुष्टअसुरास्थि पूजाका
लीं॥ आदरेंपूजितीजनकेवीं॥६५॥ हेंसर्वज्ञासंशयमूळ॥ उन्मूलनकराप्रबळ॥ संशय
गेलियामननिर्मळ॥ कथेकडेवकेलपैं॥६६॥ जरिमनझालेंशंकाग्रस्त॥ अर्थग्रहणपावे
लअस्त॥ हेंतोंजाणतीसमस्त॥ यास्तवशंकानिरसिजे॥६७॥ ऐसी अपर्णाविज्ञापना॥
ऐकोनिआनंदझालामना॥ करीनतुझियाशंकानिरसना॥ क्षणमात्रनलागतां॥६८॥
ऐकेंबोगिरिजेसाजणी॥ विष्णूनेंदैत्यमारिलारणीं॥ तेव्हांतेणेंकेलीविनवणी॥ देवाला
गींलीनपणें॥६९॥ मगगिरिजेभगवान॥ दैत्यासिझालासुप्रसन्न॥ दिलेंसेतेव्हांवरदान
॥अस्थिस्वकरींधरीनतुझें॥७०॥ आणिकहीदैत्यराजा॥ करितीजेमाझीपूजा॥ तयीं
मत्पूजेहूनितुझिया॥ शंखास्थिसीआदींपूजावें॥ ७१॥ तयांनीऐसेंकेलियाविण॥
मत्पूजातीव्यर्थचिजाण॥ करितीपूर्वोक्तप्रकारेंजाण॥ तरींचहोयसफलती॥७१॥
॥७२॥तुझियाअस्थिशंखासीं॥पूजितीमदग्रींअहर्निशीं॥ तेजनमान्यअसतीमज ॥६॥
शीं॥ तयांचीपूजासमतमजा॥ ७३॥ इत्यादिअनेकवरदानें॥ दिलींदैत्यासिंकृपाघनें॥

A joint project of the Rajwade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6A)

ब्रह्मादिकांचींविकसितमनें ॥ केलींतेव्हांमुकुंदें ॥ ७४ ॥ मगतोक्षीरसागरींगेला ॥ ते
थेंकोट्यावधीवरुषेंराहिला ॥ निद्रासमाधींतसुखावला ॥ पूर्णब्रह्मजगदात्मा ॥ ७५ ॥
ऐसामत्स्यावतारपहिला ॥ अपर्णेतुजलागींकथिला ॥ कथाचतुर्विधपुरुषार्थाला ॥
देतसेश्रवणकीर्तनें ॥ ७६ ॥ मगपार्वतीम्हणेदेवाधिदेवा ॥ मजकूर्मावतारकथेचाहेवा ॥
यास्तवतत्कथ्याभारठेवा ॥ उकलूनिदाविजे ॥ ७७ ॥ कोट्यावधिवरुषेंनिद्राकरित ॥ प्र
संगींअनेकावतारधरित ॥ हेंतोंविचित्रकैसेनीघडत ॥ निरोपावेंस्वामियां ॥ ७८ ॥ ऐकें
तूंवोहेरंबजननी ॥ जीगायत्रीआगमाद्याभिमानी ॥ आलीभूवरीस्वर्गांतुनी ॥ वेदश्रव
णीपडतांची ॥ ७९ ॥ जीएकविसाव्यास्वर्गीराहिली ॥ तेथेंकमलासनेंगतिकेली ॥ मगगा
यत्रीमंत्रउपदेशूंलागली ॥ चतुर्वेदमातधवा ॥ ८० ॥ ऐसातिनेंजोउपदेशिला ॥ तोमंत्र
ब्राम्हणांनींनेला ॥ क्षत्रियांषट्पद्लाधला ॥ विभागअसतयेणेंपरी ॥ ८१ ॥ वैश्यांसि
पंचपाद्लाधला ॥ शूद्रांसीन्चतुःपादमिळाला ॥ अठराज्ञातींसहिनिरनिराळा ॥ अठरा-
विभागेंलाधलापैं ॥ ८२ ॥ एकबिसाव्यास्वर्गावरुनी ॥ एकविंशत्येककुंभारवांनीं ॥ द्वा

(७)

विंशतितमब्रह्मदेवाकानीं॥मंत्रनिष्पन्नजाहले॥८३॥पांचव्यावेदाचेपादजाण॥ द्वा
विंशतितयांचेंप्रमाण॥तयांचेंसंपूर्णनिरूपण॥ तुजलागींकेलेंसे॥८४॥तींचतीर्थें-
त्याचजाती॥ झालींउत्पन्नत्रिजगतीं॥ऐसेंगिरिजेतुजप्रती॥ निरूपिलेंसर्वस्वें॥८५
॥मगहिमनगजावदेशंभूसीं॥ मंत्रादिविस्तारआदरेंसी॥कैसाकोणजाहलातयासी॥
कृपाकरोनीवदेंराया॥८६॥तुमचीआद्यअसेंदासी॥ह्मणोनिविनंतीपरियेसीं॥
आर्तपुरवींह्मणतांतिसी॥ शंभ्रूसांगूंलागले॥८७॥ऐकतुवांमेनकातनये॥भूलिप
डतांकामानये॥आगमनिगमांचेंसारजाये॥कदापिऐसेंनकरावें॥८८॥ऐकतांऐशी
शंकरवाणी॥ एकाग्रहोवोनीश्रवणीं॥सादरहोतांत्रिजगज्जननी॥ प्रश्नार्थशंकरसांग
तसे॥८९॥ ब्रह्मदेवाच्याप्रथमकानीं॥जोउपदिष्टमंत्रभवानी॥तोगायत्रीरूपत्रिभुवनीं
॥श्रेष्ठब्राह्मणीउच्चारिजे॥९०॥हागायत्रीमंत्रप्रथमजाहला॥ब्रह्मदेवासिउपदेशिला
॥मगतोब्राह्मणांलाधला॥हातोजगींप्रसिद्ध॥९१॥याचप्रमाणेंपूर्वोक्तरीती॥क्षत्रियां ॥५॥
षडक्षरनिगुती॥वैश्यांपंचाक्षरीजगतीं॥ चतुरक्षरीशूद्रांचा॥९२॥ऐसेमूलांतमंत्रवर्णे

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(7A)

ले॥पुढें अठराह्निकर्थियेले॥ ते अठराज्ञातींसि सांगितले॥ ऐसा भाव मुळांत असे॥९३॥
मग पृथ्विनें गोरूप धरिलें॥ आपले पाय पसारिले॥ तीर्थें नद सहजचि झाले॥ पृथ्वि वरी अ
वचित॥९४॥ मग शंभू सिद्धिमनगबाळी॥ अठरा जाती पुसूं लागली॥ विनयपूर्वक विनंती
केली॥ ह्मणूनि शंकर सांगतसे॥९५॥ एके वोगिरि जे ज्ञातीं लागीं॥ कुलाल कासार तेली
जगीं॥ तांबोळी नापित रजक वेगीं॥ एका मागोनी एक झाले॥९६॥ कोष्टी तैसाच मद्यका
र॥ झारेकरी अंत्यज चर्मकार॥ जैन जती ढुंढे गुर्जर॥ तयां मागुनी जाहले॥९७॥ मग मा
र्वाडी सुवर्णकार॥ तैसाचि जाहला रथकार॥ यांपासूनि मिश्रजाती अपार॥ ऐशा ह्या अ
ठरा ज्ञाति जाणपें॥९८॥ आणि कही ज्ञाति निर्णय॥ सांगतों तुज निःसंशय॥ सांगतां
अन्यासि होय अन्याय॥ गुप्त राखवें निरंतर॥९९॥ अन्यहि ज्ञातींचा प्रकार॥ तुवां श्रवण
कीजे सादर॥ गौतम नाम ऋषिवर॥ स्वर्गावरी तप करी॥१००॥ कांचनपुरी माझारीं॥ गा
यत्री होती तयाच्या उदरीं॥ ते थोनि निघाली बाहेरी॥ अन्यावतार हा तियेचा॥१॥ निजपा
सूनि ऋषि निर्माण॥ हें तो नानें असे निर्गुण॥ याचा अर्थ जाणेल कोण॥ अनिर्वाच्य अ

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai, joint project

(8)

आ०नि० ज्ञजना॥२॥गायत्रीउदरांतूनिऋषीच्या॥ह्याम्याशब्दकरीतसाचा॥नयांतुनीजन्मअंब अ०
॥ ५ ॥ ऋषीचा॥ जहालाअसेजाणपें॥३॥ऐसेऋषिबावीसजाहले॥अंबऋषीच्यावंशींजन्म ॥ १ ॥
ले॥नयांचापितागौतमह्मटलें॥गायत्रीनयांचीमाताअसे॥४॥त्याबावीसऋषींपासून
॥जाह्ल्याजातिनिर्माण॥तुजसांगतोंनिर्वाण॥ऐकेंगिरिजेसाजणी॥५॥गिरिजाह्मणे
गायत्रीचा॥ह्याम्याऐसाशब्दसाचा॥कायअसेअर्थत्याचा॥तोमजलागींसांगिजे॥६॥
शंभुम्हणतीह्याम्याशब्द॥नयांचाअर्थचारवेद॥ब्रम्ह्याह्मणूनिकेलानाद॥हातोअर्थप्रसि
द्ध॥७॥ह्याम्याजगडंबररचिला॥ऐसेंबोलतेवल्हाळा॥ब्रह्मादिदेवमाझीबाळं॥ह्यानूंनिस
राअर्थजाण॥८॥चौथाअर्थसाचारू॥ह्याम्याराचलागोलाकारू॥पिंडब्रह्मांडसाकारू
॥मजहूनिमायादुजीनसे॥९॥हेचारही शब्दमिळोन॥चारहिवेदजाणतीजाण॥अ
नेकजातिनिर्माण॥ह्याम्याचीकेला॥१०॥उत्पत्ति स्थितिसंहार॥ह्याम्याकेलाप्रकार॥
ऐसाअर्थसाचार॥गायत्रीनेंउच्चारिला॥११॥आनांअंबऋषीचेबावीसऋषी॥नयांपा ॥ ६ ॥
सूनिजातिपरियेसीं॥शंभूसांगेगिरिजेसी॥अत्यानंदेंकरोनी॥१२॥कर्णऋषीचाकुं

(8A)

भारा॥मार्जनऋषीचाकांसार॥ अंजनाचातेलकार॥ रुद्रर्षीचातांबोळी॥१३॥ शृंगीमुनी
चानापित॥ कोष्ठऋषीचीरजकजात॥ मद्यभीऋषीचीकुलालजात॥ भार्गवाचाको
ष्टीजाणावा॥१४॥सुवर्णऋषीचाझारा॥मार्कंडऋषीचाह्मारा॥ त्याच्यारारवेचाचां
बारा॥ गंडर्षीचेजैनजाण॥१५॥ जंतुऋषीचेजती॥गुंडिऋषीचेडुंडेहोती॥ गर्गऋषी
चेगुर्जरज्ञाती॥मेनाकाचेमारवाडी॥१६॥मैनाकाचेसोनार॥ विश्वकर्म्याचेसुतार॥अ
त्रिपासूनिब्राह्मणनर॥ शांडिल्याचेक्षत्रिय॥१७॥पौलस्त्याचेवैश्यजाण॥गर्गाचार्या
चेशूद्रजन॥नरकारवाचेहलालखोरनिरूपण॥तुर्वागिरिजे जाणिजे॥१८॥त्याचा
बंदाकसापजाती॥ऐशाबावीसनिरूपिल्याज्ञाती॥ऐसीवर्णिली उत्पत्ती॥ पार्वतीतुजला
गींम्या॥१९॥पार्वतीह्मणेऋषीच्यापोटातून॥कवीगायत्रीझालीनिर्माण॥त्यागुजाचें
करानिवेदन॥स्वामीसर्वज्ञआपण॥१२०॥ शंभुह्मणतीगोतमहोता॥गोतमएकवी
सस्वर्गावरुता॥गुप्तरूपेंतेथेंहोता॥कांचनाख्यनगरींत॥२१॥मगगायत्रीनेंघेतली
वायुरूपता॥ऋषींच्याश्वासेंउदरांतजातां॥नवमासतेथेंस्थितिहोता॥शब्दकेलेअ

The Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(९)

 नेकविध॥ २२॥ त्यांपासूनि शास्त्रोत्पत्ती॥ झाली ऐकें वोपार्वती॥ शास्त्रांत्पत्तार्थी ऐशी
 मती॥ तुजलागीं वर्णिली॥ २३॥ सोहं सोहं दोन वेळा॥ तेवीं अहं अहं निरनिराळा॥ कोहं
कोहं तितक्याच वेळा॥ सहा शब्द तिनें केले॥ २४॥ बारा अक्षरें मिळोन॥ सहा शास्त्रें जा
हलीं निर्माण॥ मग त्यावरी ब्रह्मदेवानें जाण॥ बारा कोटी ग्रंथ केला॥ २५॥ जनोद्धार कराव
याकारण॥ हीं शास्त्रें केलीं निर्माण॥ ऐसे शब्द करून निर्वाण॥ उदरांतूनि प्रकटली॥ २६॥
मग ऋषी क्रोधावला॥ तो हिवायुरूपें तिच्या उदरीं गेला॥ तेथें नव मास राहिला॥ मग आला
बाहेरी॥ २७॥ या स्तवक ऋषीची गायत्री माता॥ गायत्रीचा हि ऋषि तत्त्वता॥ त्या उभय-
तांचा मेळा होतां॥ मग अनेक ऋषी जाहले॥ २८॥ तयांपासून जाति जाहल्या॥ त्या मी तु
जला वर्णिल्या॥ तु वांत्या सर्व ऐकिल्या॥ सविस्तर अपर्णो॥ २९॥ ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य शू
द्र॥ तेही श्रुत केले समग्र॥ आतां ऐकें अतिशूद्र॥ कथा तयांची विस्तारेंसी॥ ३०॥ सू
र्यवंशांचा रजाती॥ सोमवंशीं ह्मार असती॥ तयांची केसी उत्पत्ती॥ जाहली ती सांग
तों॥ ३१॥ चंद्राच्या वाम नेत्रापासून॥ उत्पन्न जाहले ह्मार जाण॥ तें इत्थंभूत निरूपण॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(9A)

॥ऐंकेंचित्तदेवोनियां॥३२॥दोननेत्रबिंदुउदकींगळाले॥तेगायत्रीनेंभक्षिले॥त्यां
पासूनह्मारजाहले॥गायत्रीपोटींजाणपां॥३३॥आतांपुढेंपरियेसीं॥बेलआणिपा
नऐसीं॥अभिधानेंजाहलींतयांसीं॥विश्वामाजीप्रख्यात॥३४॥सोमवंशींह्मारसो
माजी॥त्यापासूनिजाहलामदनाजी॥त्याचापुत्रवीरबाहुजी॥काशीक्षेत्रींवासजया॥
॥३५॥तयाचीकलियुगींऐसीलीला॥अठराजातीचाकरीलमेळा॥तीकथाकलीअव
तरेलतेवेळा॥दशमावतारींसांगेन॥३६॥हीकथागुप्तअसावी॥आगमनिगमींजाण
बरवी॥आणिकगायत्रीचीथोरवी॥असेविख्यातअपर्णो[2]॥३७॥तिचेअक्षररूपीपाद
असतीबावीस॥आगमनिगमींकथिलेपरिस॥आतांध्यानींधरींसावकाश॥पुढीलक
थाचंद्रवदनें॥३८॥वीसअक्षरेंअवधारीं॥तेचिआगमनिगमगायत्री॥ब्रम्हदेवेंरामाव
तारीं॥वसिष्ठऋषीसींअर्पिली॥३९॥मगविश्वामित्रराजाएकदा॥स्वेच्छेंपातलावसिष्ठ
पदा॥तेंगायत्रीदेखूनिमनःकामदा॥बळेंचनेऊंलागला॥४०॥तोंक्रोधेंतिनेंअंगफुल
विलें॥तंवअठराकेशखालींपडले॥तेचअठरातोंडें[3]त्यांसजाहले॥सत्यजाणगोष्टीमनग

१नावें. २पार्वती. ३ तोंड.

Balawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तें[1]नये॥ ४१॥ त्यांनीं विश्वामित्र जिंकुनी॥ सशिष्य पळविला तेथोनी॥ मग ते म्लेंच्छरूप होवोनी॥ सिंधुतीरीं राहिले॥ ४२॥ तयांसी गायत्रीने स्वलीलें॥ रामावतारीं उद्धारलें॥ मग ते अठरा वान्नर जाहले॥ रामसेवक जुत्पत्ती॥ ४३॥ पार्वती म्हणे शंकरा॥ ते म्लेंछ कोण ते अठरा॥ सांगावे मज दातारा॥ शं[3]भु वदती ऐका॥ ४४॥ फ्रंगी आंग्ळ फरास परव्यात॥ सिंदपा वलिस्त आणि कस्त॥ म्हणे यडो नदु पक्र जस कस्त॥ नाग जेमीन कालील॥ ॥४५॥ बांकर्ची नवु वेरस दोंडीं॥ ही अठरा दैत्यांची परवडी॥ तुज सांगीतली म्यां चवडीं॥ संदेह मनीं न धरावा॥ ४६॥ गायत्रीश्वेंग मळापासून॥ परेशी आणि महायवन॥ हे दोघे जाहले उत्पन्न॥ वीस जाती जाणत्या॥ ४७॥ हीं चवीस अक्षरें पार्वती॥ अविंध असती त्या जाती॥ बावीस जातींसी हिंदु म्हणाती॥ परी ते गायत्रीसंभूत॥ ४८॥ एवं बेचाळीस अक्षरें शोभती॥ तींच वेदांचीं अक्षरें होत॥ तींच तीर्थे महापुनीत॥ या चराचरामाझारीं ॥४९॥ हिंदूपासूनि हिंदु राजे जाहले॥ दैत्यांपासूनि दैत्य उद्भवले॥ परी या सर्वांचें मूळ वाहिलें॥ आगम निगम गायत्री॥ ५०॥ तियेपासूनि सर्व निर्माण॥ विष्णूनें केलें संरक्षण॥ मग ॥८॥

१ हिमालय पर्वताची कन्या पार्वती· २ शिष्यांसहीत· ३ बोलती· ४ पार्वती·

(10A)

आगमनिगमशास्त्रजाण॥गायत्रीनेहिंदूंसदिलें॥५१॥म्लेंच्छांसिशास्त्राचेंनसेकारण
॥ऐसेंतियेनेंकेलेंभाषण॥तैंपार्वतीम्हणेभोपन्नगभूषण[1]॥विनंतीकरितेंऐकावी॥५२
गायत्रीनेंत्याजातींसी॥प्रथमठेविलेंकोणत्यास्थानासी॥तेंकृपाकरूनियांमजसीं॥इ
त्थंभूतकथनकरावें॥५३॥शंभुवदेऐकपार्वती॥जीआगमनिगमगायत्री॥तिच्या
पोटींबेचाळीसजाती॥अणुरेणूहूनिसूक्ष्महोत्या॥५४॥त्याचादृष्टांतऐशापरी॥
सबीजफळपिकेवृक्षावरी॥मगत्याबीजेंबहुपरी॥वृक्षजैसेहोतीपें॥तैशापरीहेंमु
ख्यफळ॥आगमनिगमगायत्रीकेवळ॥तिजपासूनिजातिरूपीसकळ॥बेचाळीस
वृक्षजाहले॥५६॥असोहिंदूंतवेदमतअसे॥परोपरीमहायवनांतदुजेंवसे॥अठरा
म्लेंछांततिजेंपासे॥ऐशीं अनेकमतेंधरिलीं॥५७॥मगशंभूसिम्हणेपार्वती॥ह्मार
चांबारहेहिंदुअसती॥परीत्यांनींचमानुनिनशिवती॥अन्यहिंदुंकिमर्थे[2]॥५८॥निये
सिवदेपशुपती॥तूंजाणसीसकळजाती॥जयामुळींह्मारम्हणती॥तोत्वदुदरींआला
होता॥५९॥तेव्हांत्वांलपवोनिठेविला॥जोगायत्रीपासोनिजाहला॥तोंचितुझेउदरीं

१ सर्पआहेतभूषणें ज्याचीं असासांब. २ कशाकरितां.

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com